

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2023

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-27 – ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-27 – ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

1 Νοεμβρίου 2023

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο: **4/12/2023**

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας εκπονούνται στο πλαίσιο του Κοινού Εναρμονισμένου Προγράμματος της Ε.Ε. για τις Έρευνες Επιχειρήσεων και Καταναλωτών (Joint Harmonised EU Programme of Business and Consumer Surveys) με τη στήριξη της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υποθέσεων της ΕΕ (Directorate General for Economic and Financial Affairs | DG ECFIN)

ΕΕ – ΕΥΡΩΖΩΝΗ: Αμετάβλητος ουσιαστικά ο δείκτης οικονομικού κλίματος σε ΕΕ και Ευρωζώνη

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Οκτώβριο διατηρήθηκε ουσιαστικά στα επίπεδα του προηγούμενου μήνα τόσο στην ΕΕ, όσο και στην Ευρωζώνη. Η εξέλιξη αυτή ήταν αποτέλεσμα χαμηλών προσδοκιών στο Λιανικό εμπόριο και υψηλών προσδοκιών στις Υπηρεσίες με τις προσδοκίες σε Βιομηχανία, Κατασκευές και καταναλωτές να διατηρούνται ουσιαστικά αμετάβλητες. Στη Βιομηχανία ο δείκτης παρέμεινε αμετάβλητος (-0,2) με τα αποθέματα να κλιμακώνονται και να κινούνται σε χαμηλά/ κανονικά για την εποχή επίπεδα, υποδεικνύοντας υψηλές προσδοκίες στην ζήτηση, ενώ οι εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση επιδεινώθηκαν. Το Λιανικό εμπόριο υποχώρησε αισθητά (-1,4), εξασθένηση που αντανακλά τις λιγότερο αισιόδοξες εκτιμήσεις της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων σε σχέση με τις προβλέψεις για τη μελλοντική κατάσταση τους, καθώς τα αποθέματα είναι ακόμα πολύ υψηλότερα από το κανονικό. Στις Υπηρεσίες οι προσδοκίες ενισχύθηκαν ήπια (+0,4), ως αποτέλεσμα της σημαντικής βελτίωσης στις προσδοκίες της μελλοντικής ζήτησης, με τις αμετάβλητες εκτιμήσεις της τρέχουσας κατάστασης και τις απαισιόδοξες εκτιμήσεις της τρέχουσας ζήτησης να αντισταθμίζουν μερικώς μόνο το αποτέλεσμα. Στις Κατασκευές, ο αντίστοιχος δείκτης διατηρήθηκε στα επίπεδα του προηγούμενου μήνα ως αποτέλεσμα των ήπιων προσδοκιών του επιπέδου παραγγελιών, όσο οι προβλέψεις για την απασχόληση παρέμειναν αμετάβλητες. Τέλος όσον αφορά την καταναλωτική εμπιστοσύνη, η διατήρηση του δείκτη οφείλεται στις αισιόδοξες εκτιμήσεις των καταναλωτών ως προς την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους και τις προθέσεις τους να προβούν σε μείζονες αγορές το επόμενο διάστημα, οι οποίες αντισταθμίστηκαν από τις προβλέψεις τους για την μελλοντική τους κατάσταση και την κατάσταση της χώρας. Σε ότι αφορά τις τάσεις στις έξι μεγαλύτερες οικονομίες, ο δείκτης ενισχύθηκε στην Πολωνία (+1,4), στην Ισπανία (+1,2) και στην Γερμανία (+0,5). Αντίθετα, υποχώρησε στην Γαλλία (-2,9) και σε μικρότερο βαθμό στην Ιταλία (-0,9), ενώ παρέμεινε ουσιαστικά αμετάβλητος στην Ολλανδία (+0,0). Αναλυτικότερα:

- Στη **Βιομηχανία**, ο δείκτης προσδοκιών στην ΕΕ διαμορφώθηκε στις -9,0 μονάδες και στις -9,3 μονάδες στην Ευρωζώνη. Οι προσδοκίες για την παραγωγή τους επόμενους τρεις μήνες βελτιώθηκαν στην ΕΕ και εξασθένησαν στην Ευρωζώνη, ενώ οι προβλέψεις παραγγελιών και ζήτησης υποχώρησαν σε αμφότερες τις δύο περιοχές, με τα αποθέματα να αποκλιμακώνονται ήπια.
- Στις **Υπηρεσίες**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις +4,8 μονάδες στην ΕΕ και στις +4,5 στην Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους εξασθένησαν οριακά σε Ευρωζώνη και διατηρήθηκαν αμετάβλητες στην ΕΕ. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση υποχώρησαν σε αμφότερες τις ζώνες, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης να ενισχύονται.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι δείκτες διαμορφώθηκαν στις -6,4 μονάδες στην ΕΕ και στις -7,8 στην Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα υποχωρούν αισθητά σε αμφότερες τις ζώνες, οι προβλέψεις για τις πωλήσεις ενισχύονται, ενώ τα αποθέματα κλιμακώνονται ήπια και στις δύο περιοχές.
- Στις **Κατασκευές**, οι δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις -8,2 μονάδες στην ΕΕ και στις -5,9 μονάδες στην Ευρωζώνη. Οι θετικές προβλέψεις για την απασχόληση βελτιώνονται οριακά, ενώ παράλληλα οι αρνητικές προβλέψεις για το επίπεδο εργασιών ενισχύονται ήπια.

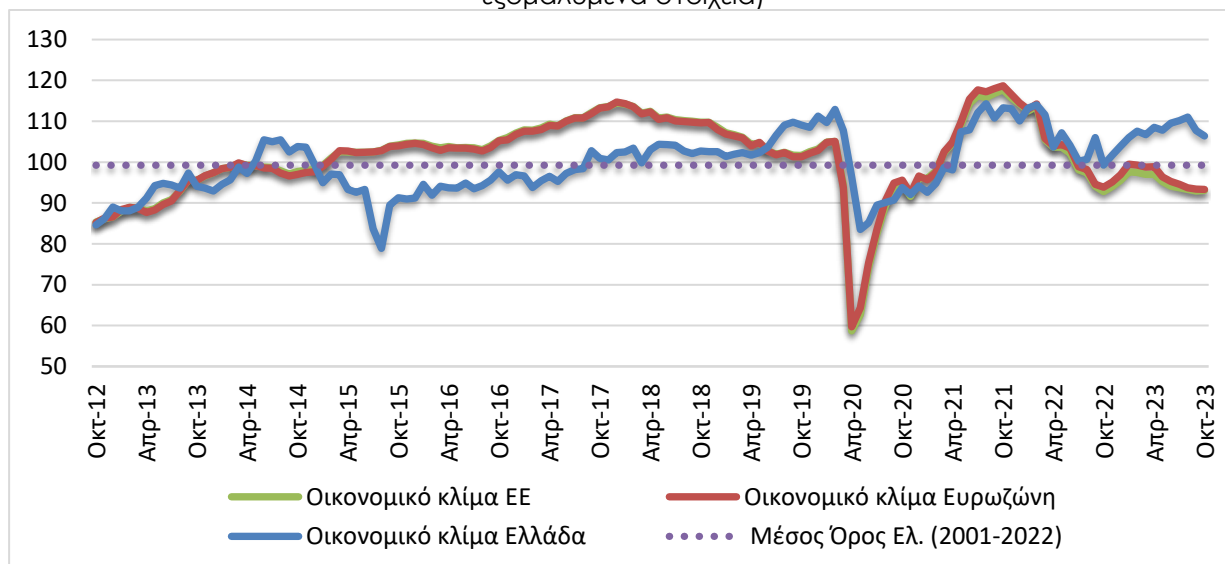
Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (2000-2020=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)¹

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος									
	Min	Max	2001-2022	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
ΕΕ-27	59,7 (Απρ. 2020)	117,1 (Μάρ. 2000)	99,3	104,3	110,6	111,0	103,8	87,4	110,0	101,0		
Ευρωζώνη	60,9 (Απρ. 2020)	117,9 (ΙΟκτ. 2021)	99,3	104,0	110,5	110,8	103,6	88,0	110,7	101,8		
Ελλάδα	79,0 (Αυγ. 2015)	119,9 (Ιουλ. 2000)	99,2	94,7	98,2	102,9	105,6	95,5	106,1	105,4		
Περιοχή	2022											
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	Ο	N	Δ
ΕΕ-27	112,6	113,8	105,7	103,9	103,6	101,9	97,8	97,1	93,9	92,9	94,1	95,6
Ευρωζώνη	113,0	114,4	106,2	104,3	104,2	103,1	98,6	97,8	94,4	93,8	95,1	97,0
Ελλάδα	113,0	113,9	111,5	103,9	107,4	104,2	100,5	100,7	105,7	99,0	101,6	103,8
Περιοχή	2023											
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	Ο	N	Δ
ΕΕ-27	97,6	97,5	97,0	97,0	95,2	94,1	93,7	93,3	92,9	93,1		
Ευρωζώνη	99,5	99,3	98,8	98,9	96,4	95,3	94,6	93,7	93,4	93,3		
Ελλάδα	106,0	107,6	106,7	108,5	107,8	109,5	110,2	111,0	107,7	106,4		

¹ Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος είναι το σταθμισμένο άθροισμα των Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και του Δείκτη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος ΕΕ-27 και Ελλάδα (2000-2020=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** διαμορφώθηκε στις -18,7 μονάδες στην ΕΕ και στις -17,9 στην Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους τελευταίους 12 μήνες κινήθηκαν οριακά ανοδικά σε αμφότερες τις ζώνες, ενώ αντίστοιχα πτωτικά κινήθηκαν οι προβλέψεις για την εξέλιξη της στους επόμενους 12 μήνες. Απαισιόδοξες ήταν και οι προβλέψεις για τη γενική κατάσταση της οικονομίας στην Ευρωζώνη αλλά και στην ΕΕ, με τις προβλέψεις για αγορές τους επόμενους μήνες να βελτιώνονται σε αμφότερες τις ζώνες.

ΕΛΛΑΔΑ: Μικρή υποχώρηση του οικονομικού κλίματος, με ήπια εξασθένηση σε όλους τους επιμέρους κλάδους, πλην των Κατασκευών

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος υποχωρεί τον Οκτώβριο και διαμορφώνεται στις 106,4 μονάδες από 107,7 μονάδες τον Σεπτέμβριο. Στο επιχειρηματικό πεδίο, **η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα της υποχώρησης των προσδοκιών στο Λιανικό εμπόριο, της ηπιότερης εξασθένησης στη Βιομηχανία και τις Υπηρεσίες, ενώ οι πιο αισιόδοξες προσδοκίες στις Κατασκευές δεν αντισταθμίζουν τις υπόλοιπες τάσεις.** Από την άλλη πλευρά, ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης δεν μεταβάλλεται σημαντικά. **Συνολικά, φέτος ο δείκτης κλίματος κινείται έως τώρα σε υψηλά επίπεδα,** πολύ υψηλότερα από πέρυσι, σε αντίθεση μάλιστα με τους σχετικούς δείκτες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη. Ένας παράγοντας που συνεισέφερε σε αυτό ήταν η εκλογική χρονιά, συγκυρία που ιστορικά επηρεάζει θετικά τις προσδοκίες, καθώς και η πολιτική σταθερότητα σε συνέχεια των εκλογών. Η πορεία αυτή αμβλύνεται σταδιακά μετεκλογικά και μετά το καλοκαίρι, όπου υπήρξαν υψηλά τουριστικά έσοδα. **Η αισιοδοξία περιορίζεται, καθώς η ανάπτυξη αντιμετωπίζει προκλήσεις, όπως και στην υπόλοιπη Ευρώπη,** ενώ οι γεωπολιτικές εντάσεις διεθνώς ενισχύονται, με νέα πεδία αντιπαράθεσων και επιπτώσεις που είναι ακόμη δύσκολο να εκτιμηθούν. Ταυτόχρονα, τα δημοσιονομικά περιθώρια γίνονται στενότερα, ενώ οι εξελίξεις στον πληθωρισμό δεν έχουν ομαλοποιηθεί ακόμα. Παράλληλα, όμως, υπάρχει χαμηλός πολιτικός κίνδυνος, με νέα θητεία της κυβέρνησης αλλά και αναμονή για ένα πλαίσιο παρεμβάσεων στην οικονομία, που μπορεί να ενισχύσουν μελλοντικά την ανάπτυξη.

Αναλυτικότερα:

- στη **Βιομηχανία**, το αρνητικό ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση ενισχύθηκε, οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα κλιμακώθηκαν και οι θετικές προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες ενισχύθηκαν ελαφρά.
- στις **Κατασκευές**, οι αρνητικές προβλέψεις για την παραγωγή αμβλύνθηκαν σημαντικά, ενώ παράλληλα οι θετικές προβλέψεις για την απασχόληση βελτιώθηκαν αισθητά.
- στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις υποχωρούν έντονα, με το ύψος των αποθεμάτων να κλιμακώνεται αισθητά, ενώ οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη των πωλήσεων ενισχύονται.
- στις **Υπηρεσίες**, οι θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων υποχώρησαν, εκείνες για τη ζήτηση κινήθηκαν αντίστοιχα πτωτικά, ενώ παράλληλα οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης διατηρήθηκαν αμετάβλητες.
- στην **Καταναλωτική Εμπιστοσύνη**, οι αρνητικές προβλέψεις των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας ενισχύθηκαν όπως και οι αντίστοιχες για τη δική τους οικονομική κατάσταση. Παράλληλα, βελτιώθηκαν οι προβλέψεις για μείζονες αγορές και ενισχύθηκε ήπια η πρόθεση για αποταμίευση.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Αισθητή εξασθένηση προσδοκιών λόγω σημαντικής υποχώρησης των παραγγελιών και της τρέχουσας ζήτησης

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία εξασθένησε σημαντικά τον Οκτώβριο, στις 96,5 μονάδες, από 100,5 μονάδες τον Σεπτέμβριο. **Από τις μεταβλητές του δείκτη, το αρνητικό ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και την τρέχουσα ζήτηση ενισχύθηκε έντονα, το θετικό ισοζύγιο προβλέψεων για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες βελτιώθηκε οριακά, ενώ το ύψος των αποθεμάτων κλιμακώθηκε.** Αναλυτικά:

α) Το ήδη αρνητικό **επίπεδο παραγγελιών και τρέχουσας ζήτησης**, ενισχύθηκε στις -23 (από -12) μονάδες τον Οκτώβριο με το 32% των επιχειρήσεων να δηλώνουν χαμηλές για την εποχή παραγγελίες και το 9% να αναφέρει το αντίθετο.

β) Στις **προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες**, το σχετικό ισοζύγιο διατηρείται θετικό και ενισχύεται ήπια στις +7 (από +4) μονάδες, με το 28% (από 22%) των επιχειρήσεων να προβλέπει αύξηση της παραγωγής του το επόμενο τρίμηνο και ένα 22% (από 17%) μείωσή της.

γ) Στα **αποθέματα έτοιμων προϊόντων**, το σχετικό ισοζύγιο ενισχύεται ήπια στις +4 μονάδες, με το 18% (από 15%) των επιχειρήσεων να αναφέρει υψηλά για την εποχή αποθέματα.

δ) Στους δείκτες εξαγωγικής δραστηριότητας καταγράφηκαν μικτές τάσεις: οι θετικές **προβλέψεις για τις εξαγωγές τους προσεχείς μήνες** βελτιώθηκαν στις +8 (από +3) μονάδες ενώ αντίθετα οι αρνητικές **εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού** ενισχύθηκαν ελαφρά (-34 από -29 μονάδες).

Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

Τομέας		Ακραίες τιμές		Μέσος όρος								
		Min	Max	2001-2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Βιομηχανία (2000-2010=100)		66,2 (Φεβ. 2009)	117,6 (Μάιος 2000)	97,0	98,1	102,8	103,6	93,9	106,3	105,5		
2022												
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	Ο	N	Δ	
116,8	116,7	117,1	108,8	111,4	103,9	101,2	99,5	98,2	95,9	95,5	100,4	
2023												
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	Ο	N	Δ	
107,4	111,5	109,2	108,9	105,1	108,6	104,6	106,4	100,5	96,5			

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις παραγωγής, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση.

Πηγή: IOBE

ε) Οι **μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής** υποχώρησαν στους 4,6 μήνες, με το **ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού** να εξασθενεί στο 76,3%, από 76,8% τον Ιούλιο.

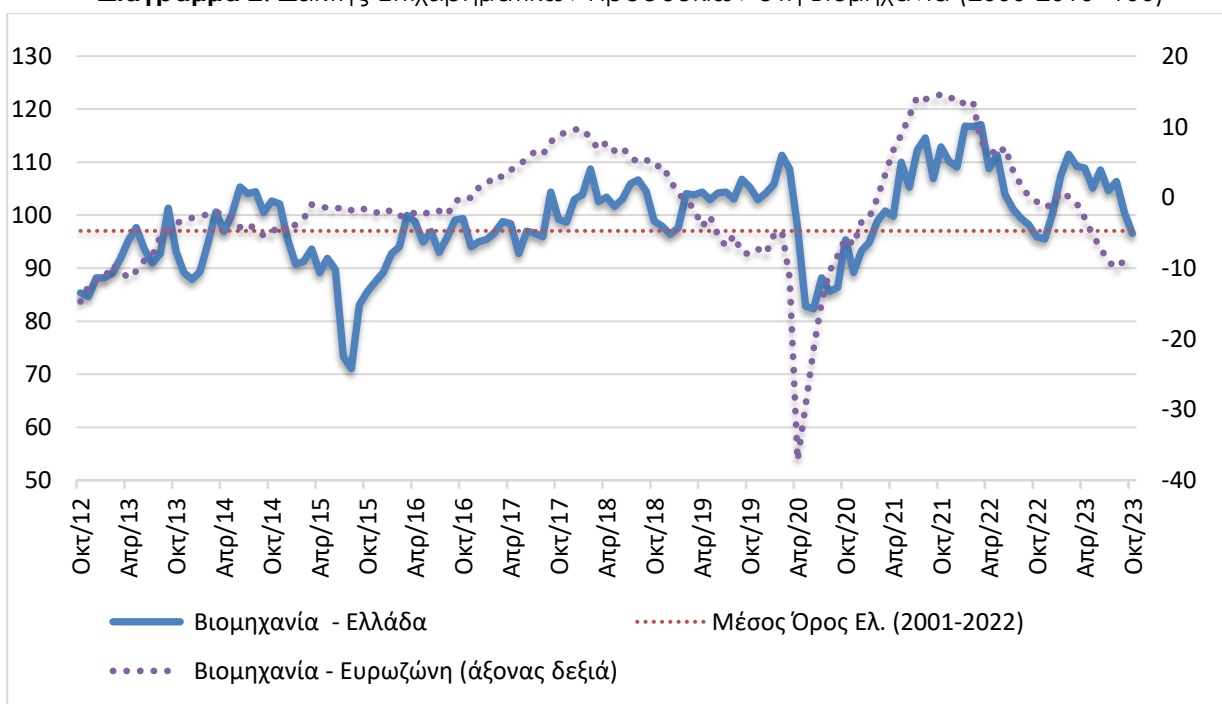
στ) Ο δείκτης **προβλέψεων για την απασχόληση** ισοσκελίστηκε από τις -3 μονάδες τον προηγούμενο μήνα, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που προβλέπει άνοδο απασχόλησης να ενισχύεται στο 9% (από 6%), αλλά και ένα 9% να αναμένει εκ νέου μείωσή της.

ζ) Το ισοζύγιο στις **προβλέψεις για τις μεταβολές των τιμών** υποχώρησε οριακά, με το 10% από 13% τον προηγούμενο μήνα, να αναμένει αύξηση τους.

η) Ως προς τους **λόγους που παρεμποδίζουν την παραγωγική δραστηριότητα**, το 35% των επιχειρήσεων θεωρεί ότι η επιχειρηματική λειτουργία του είναι απρόσκοπτη, ενώ από τις υπόλοιπες, το 29% δηλώνει ως σημαντικότερο εμπόδιο την ανεπάρκεια ζήτησης, το 11% την ανεπάρκεια εργατικού δυναμικού και το 7% άλλους συγκυριακούς λόγους.

θ) Τέλος, στο τριμηνιαίο ερώτημα σχετικά με την **ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων** στις αγορές στις οποίες δραστηριοποιούνται, οι εκτιμήσεις των ερωτηθέντων εξασθένησαν έναντι του προηγούμενου τριμήνου ως προς την αγορά της ΕΕ (+1 από +11 μον. ο δείκτης), υποχώρησαν ελαφρά ως προς τις λοιπές αγορές (+3 από +11 μον. το ισοζύγιο), ενώ ως προς την εγχώρια αγορά εξασθένησαν σημαντικά (+11 μον. ο δείκτης από +22 μον.).

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από τη DG Ecfín

Αξίζει να σημειωθεί ότι η αβεβαιότητα για το οικονομικό περιβάλλον παραμένει, αλλά ηπιότερη, καθώς στην ερώτηση που αφορά **στην ευκολία πρόβλεψης της μελλοντικής ανάπτυξης της επιχείρησης**, τον Οκτώβριο το 56% των επιχειρήσεων θεώρησαν ότι αυτή μπορεί να προβλεφθεί δύσκολα ή σχετικά δύσκολα, έναντι 63% τον Σεπτέμβριο.

Σε επίπεδο βασικών τομέων, ο δείκτης προσδοκιών στα **Καταναλωτικά αγαθά** υποχώρησε ελαφρά στις 94,8 μονάδες (από 96,2 μον.). Σημειώθηκε μικρή βελτίωση στις προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς 3-4 μήνες, ενώ παράλληλα οι ήπια αρνητικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες εντάθηκαν και τα αποθέματα κλιμακώθηκαν ήπια. Στα **Κεφαλαιουχικά αγαθά** ο δείκτης διατηρήθηκε αμετάβλητος στις 114,7 μονάδες. Η διατήρηση του δείκτη οφείλεται στις ήπια θετικές προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς 3-4 μήνες με τα αποθέματα να αποκλιμακώνονται ήπια και τις παραγγελίες να εξασθενούν σημαντικά. Αισθητή επιδείνωση παρουσίασε ο δείκτης στα **Ενδιάμεσα αγαθά**, στις 93,9 (από 101,7) μονάδες, με τις αρνητικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση να εντείνονται ελαφρά, την παραγωγή τους προσεχείς μήνες να εξασθενεί ήπια και τα αποθέματα να κινούνται σε κανονικά για την εποχή επίπεδα.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Σημαντική ενίσχυση των προσδοκιών, κατακόρυφη βελτίωση σε Ιδιωτικά έργα

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές διαμορφώθηκε τον Οκτώβριο, στις 151,5 μονάδες (από 115,2 μον. τον Σεπτέμβριο), παραμένοντας σε επίπεδο πολύ υψηλότερο από το αντίστοιχο περυσινό (110,4 μονάδες). Αυτή η έντονη μεταβολή ήταν αποτέλεσμα της σημαντικής ενίσχυσης των προσδοκιών στις **Ιδιωτικές Κατασκευές, με τα Δημόσια έργα να κινούνται οριακά ανοδικά. Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι αρνητικές προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων αμβλύνθηκαν, ενώ παράλληλα οι θετικές προβλέψεις για την απασχόληση ενισχύθηκαν σημαντικά.** Αναλυτικά, ο αρνητικός δείκτης στις προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων υποχωρεί έντονα (-25 από -57 μονάδες), με το 17% (από μόλις 1%) των επιχειρήσεων να διατυπώνει αισιοδοξία για το επίπεδο των εργασιών το επόμενο τρίμηνο. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, ο σχετικός δείκτης διαμορφώθηκε στις +39 (από +20) μονάδες, με το 44% (από 25%) των ερωτηθέντων να προβλέπει αύξηση των θέσεων εργασίας στον τομέα και ένα 5% να εκτιμά μείωσή τους. Στα υπόλοιπα στοιχεία, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών εξασθενούν ελαφρά και διαμορφώνονται στις +12 μονάδες, ενώ στο πεδίο των τιμών, οι πληθωριστικές προσδοκίες ενισχύθηκαν έντονα (+53 μον. ο δείκτης). Τέλος, το 13% (από 8%) των επιχειρήσεων αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Οι περισσότερες επιχειρήσεις (31%) επισημαίνουν την έλλειψη εργατικού δυναμικού ως το βασικότερο εμπόδιο στη λειτουργία τους, ένα 20% την ανεπαρκή χρηματοδότηση, αλλά και ένα 13% τη χαμηλή ζήτηση.

Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
		Min	Max	2001-2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Κατασκευές (2000-2010=100)		14,3 (Απρ. 2020)	155,7 (Μάρ. 2000)	82,4	55,4	58,1	58,1	62,7	127,5	114,5	
2022											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
127,4	140,0	144,1	132,2	103,7	122,9	94,4	93,3	97,9	110,4	105,7	102,4
2023											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
104,8	158,2	172,7	148,5	156,6	132,2	132,0	127,8	115,2	151,5		

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Στην ερώτηση σχετικά με το βαθμό αβεβαιότητας που επικρατεί στο οικονομικό περιβάλλον, φαίνεται κάπως αυτή να περιορίζεται τον Οκτώβριο, καθώς το 43,9% των επιχειρήσεων θεωρούν ότι η μελλοντική ανάπτυξη μπορεί να προβλεφθεί δύσκολα ή σχετικά δύσκολα, έναντι 73,3% τον Σεπτέμβριο.

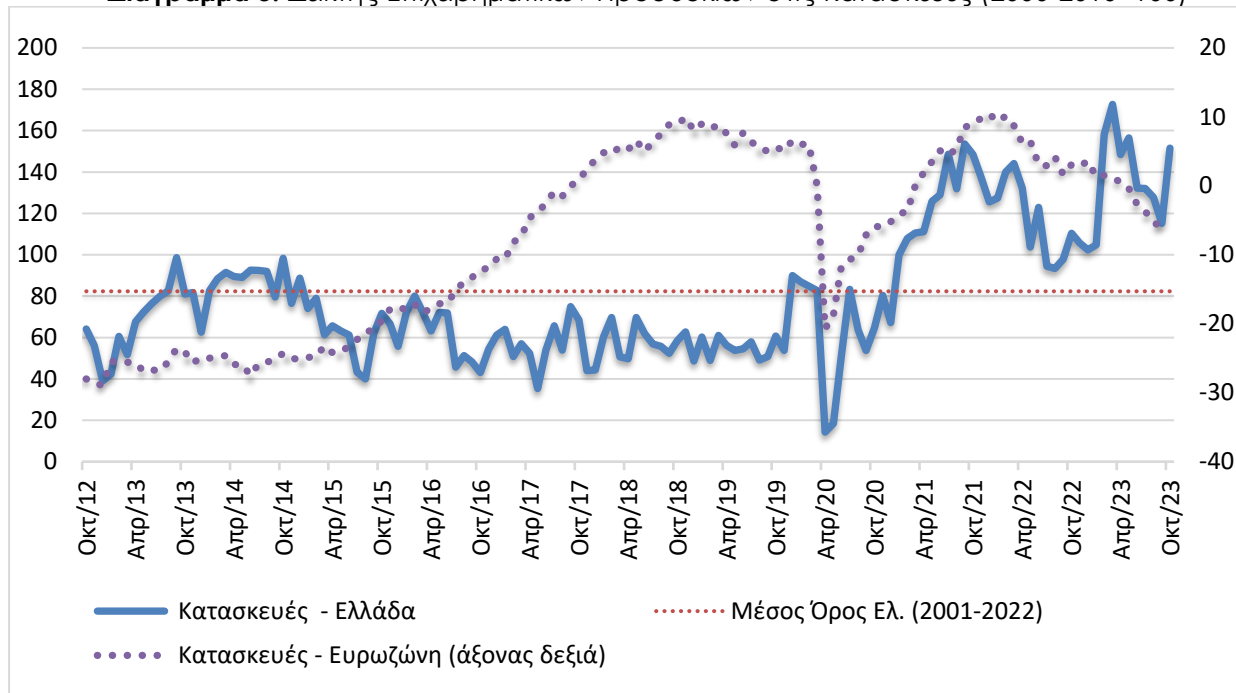
Αναλυτικά στους επιμέρους κλάδους:

Έντονη βελτίωση παρουσίασε ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Ιδιωτικές Κατασκευές** και διαμορφώθηκε στις 179,2 μονάδες (από 117,9), επίπεδο υψηλότερο του αντίστοιχου περυσινού (83,6 μον.). Οι απαισιόδοξες προβλέψεις για το επίπεδο προγραμματισμένων εργασιών στράφηκαν σε θετικές (+6 από -46 μονάδες), ενώ παράλληλα ενισχύθηκαν σημαντικά οι προσδοκίες για την απασχόληση οι οποίες διαμορφώθηκαν στις +67 (από +25) μονάδες. Σε ότι αφορά τα υπόλοιπα στοιχεία, οι θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων κινήθηκαν οριακά ανοδικά και διαμορφώθηκαν στις +28 (από +25 μον. ο δείκτης),

ενώ ως προς τις τιμές, οι πληθωριστικές τάσεις ενισχύθηκαν έντονα (+69 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο από +27 τον Σεπτέμβριο). Τέλος, το 10% των επιχειρήσεων δεν αναφέρει προσκόμματα στη λειτουργία του. Αντίθετα το 38% των επιχειρήσεων αναφέρουν την έλλειψη εργατικού δυναμικού, το 6% τη χαμηλή ζήτηση και το 14% την ανεπάρκεια χρηματοδότησης, με το 4% να αναφέρει άλλους συγκυριακούς παράγοντες ως βασικά εμπόδια λειτουργίας τους.

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Οριακή βελτίωση έναντι του Σεπτεμβρίου παρουσίασε ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων**. Διαμορφώθηκε στις 112,2 (από 111,0 τον Σεπτέμβριο) μονάδες, σημαντικά χαμηλότερα όμως από το αντίστοιχο περυσινό επίπεδό του (135,2 μον.). Ως προς το πρόγραμμα εργασιών του κλάδου, ο αρνητικός δείκτης των -65 μονάδων τον Σεπτέμβριο υποχώρησε ελαφρά και διαμορφώθηκε στις -58 μονάδες. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, το σχετικό θετικό ισοζύγιο υποχώρησε ήπια, στις +10 μονάδες (από +17). Οι περισσότερες επιχειρήσεις του κλάδου (73%) αναμένουν τις ίδιες θέσεις απασχόλησης, ενώ μόλις το 8% προβλέπει μείωσή τους. Εξασθέτισε έντονα στις -5 (από +18) μονάδες ο δείκτης εκτιμήσεων για το επίπεδο των τρεχουσών εργασιών, ενώ αντίθετα το ισοζύγιο των τιμών σημείωσε αισθητή ενίσχυση και διαμορφώθηκε στις +37 μονάδες. Τέλος, το 15% των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 25% να αναφέρει την περιορισμένη χρηματοδότηση και την έλλειψη εργατικού δυναμικού, άλλο ένα 21% τη χαμηλή ζήτηση και ένα 9% άλλους συγκυριακούς παράγοντες ως το βασικότερο εμπόδιο λειτουργίας τους.

ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Σημαντική υποχώρηση στις προσδοκίες, απαισιοδοξία για τις τρέχουσες πωλήσεις

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** εξασθένησε αρκετά τον Οκτώβριο στις 112,8 μονάδες, από 124,3 μονάδες τον Σεπτέμβριο. **Η επιδείνωση αυτή είναι αποτέλεσμα της έντονης υποχώρησης προσδοκιών στον κλάδο Υφασμάτων-Ένδυσης-Υπόδησης και ηπιότερης στους υπόλοιπους κλάδους.** Αναλυτικά, οι θετικές εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις υποχωρούν έντονα στις +37 μονάδες με τις θετικές προβλέψεις για την εξέλιξη των πωλήσεων στο επόμενο τρίμηνο να βελτιώνονται ήπια και να διαμορφώνονται στις +48 (από +36) μονάδες. Οι νέες παραγγελίες εξασθενούν ελαφρά (+22 από +29 μονάδες), ενώ τα αποθέματα κλιμακώνονται έντονα και διαμορφώνονται στις +25 (από +4) μονάδες. Από την άλλη πλευρά, οι αισιόδοξες προβλέψεις για την απασχόληση διατηρούνται στα ίδια επίπεδα (+32 από +31 μονάδες), ενώ ως προς τις τιμές, το 30% αναμένει άνοδο, ενδεικτικό των πληθωριστικών πιέσεων. Ως προς το βαθμό αβεβαιότητας που επικρατεί στο οικονομικό περιβάλλον αυτός υποχωρεί ελαφρά, καθώς το 52,9% θεωρεί ότι η μελλοντική ανάπτυξη μπορεί να προβλεφθεί δύσκολα ή σχετικά δύσκολα, από 61,1% τον προηγούμενο μήνα.

Οι προσδοκίες στους επιμέρους κλάδους είναι πτωτικές διακλαδικά. Αναλυτικά:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** υποχώρησε ήπια τον Οκτώβριο και διαμορφώθηκε στις 110,7 (από 112,3) μονάδες, ελαφρά χαμηλότερα σε σχέση με το περυσινό επίπεδο (116,2 μον.). Οι τρέχουσες πωλήσεις διατηρήθηκαν έντονα θετικές στις +65 μονάδες, ενώ παράλληλα οι αισιόδοξες προσδοκίες για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου βελτιώθηκαν ήπια στις +55 μονάδες. Τα αποθέματα κλιμακώνονται έντονα και κινούνται πλέον σε κανονικά για την εποχή επίπεδα, ενώ παράλληλα ενισχύονται σημαντικά οι παραγγελίες προς προμηθευτές. Έντονα θετικά διατηρείται το ισοζύγιο των προβλέψεων για την απασχόληση, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις +40 μονάδες, ενώ οι πληθωριστικές τάσεις των τιμών εξασθενούν ήπια (+37 από +56 μονάδες).

Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
		Min	Max	2001-2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Λιανικό Εμπόριο (2000-2010=100)		52,6 (Ιουλ. 2010)	128,7 (Μάιος 2007)	93,6	94,6	104,5	109,6	87,9	100,2	94,9	
		2022									
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
110,3	96,5	89,5	85,0	89,8	89,0	93,0	84,9	86,9	103,5	110,5	100,3
2023											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
106,9	113,3	114,5	119,2	116,3	115,9	117,7	120,0	124,3	112,8		

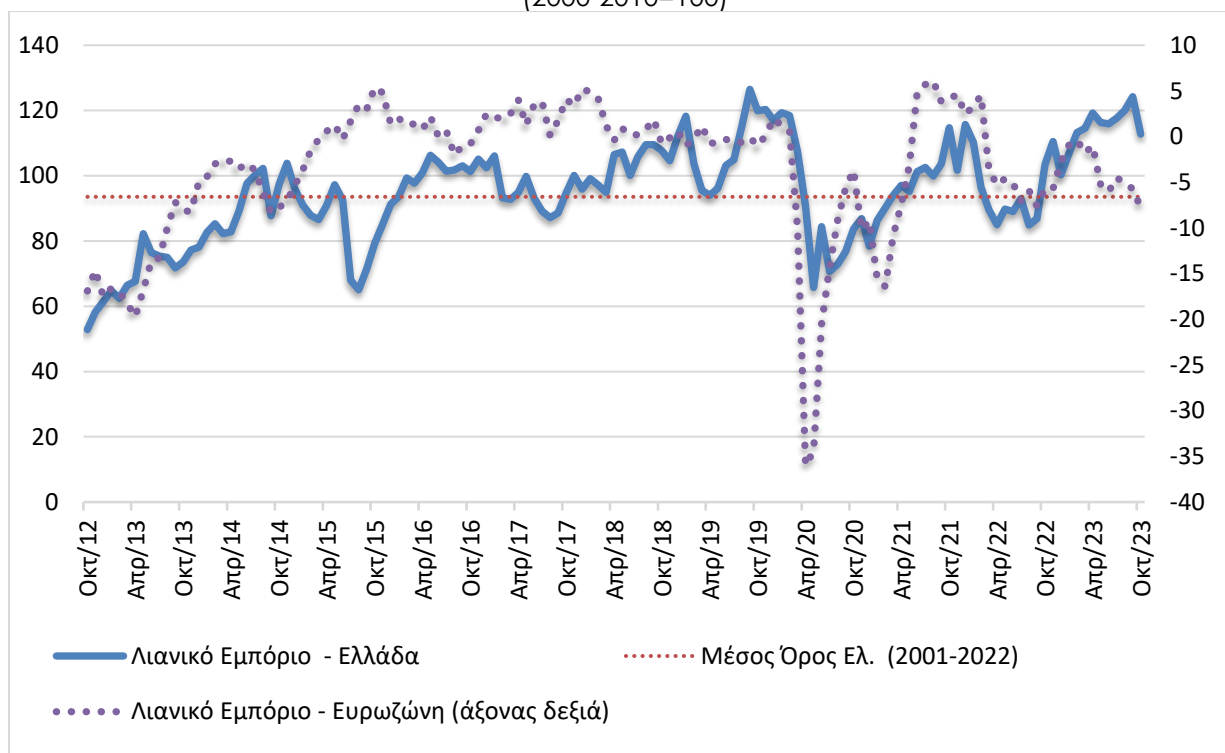
Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις και τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων. **Πηγή:** IOBE

Έντονα πτωτικά κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, φτάνοντας στις 138,4 (από 158,0) μονάδες, υψηλότερα ωστόσο ακόμα από το αντίστοιχο επίπεδο πέρυσι (101,4 μον.). Οι θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις υποχωρούν ελαφρά, παραμένοντας ωστόσο σε έντονα υψηλά επίπεδα (+58 από +97 μονάδες), ενώ παράλληλα έντονα θετικές διατηρούνται οι προβλέψεις για το επόμενο διάστημα και

διαμορφώνονται στις +88 (από +95) μονάδες. Τα αποθέματα από κανονικά για την εποχή επίπεδα, κλιμακώνονται και διαμορφώνονται στις +15 μονάδες, ενώ οι παραγγελίες προς προμηθευτές διατηρούνται έντονα θετικές στις +88 μονάδες (από +95 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο). Από την άλλη πλευρά, υποχωρούν ελαφρά οι προβλέψεις για την απασχόληση, ενώ στις τιμές το σχετικό ισοζύγιο εξασθενεί περαιτέρω και διαμορφώνεται στις -2 (από -7) μονάδες.

Οι προσδοκίες στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού** υποχωρούν και ο σχετικός δείκτης διαμορφώνεται τον Οκτώβριο στις 114,1 (από 122,3) μονάδες, έντονα υψηλότερα σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι (80,1 μον.). Οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις κινήθηκαν οριακά πτωτικά στις +35 μονάδες (από +37), ενώ αντίθετα οι θετικές προβλέψεις στις πωλήσεις στο επόμενο διάστημα ενισχύθηκαν σημαντικά (+54 από +42 μονάδες). Από την άλλη πλευρά, το ύψος των αποθεμάτων κλιμακώθηκε έντονα, με τις παραγγελίες προς προμηθευτές να ενισχύονται 21 μονάδες και να διαμορφωθούν στις +72 μονάδες. Παράλληλα, οι προβλέψεις για την απασχόληση εξασθενούν σημαντικά και διαμορφώνονται στις +8 μονάδες (από +31 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο), ενώ στις τιμές ο σχετικός δείκτης συνεχίζει να υποδηλώνει αύξηση (+58 από +32 μονάδες).

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Έντονη επιδείνωση σημειώνεται τον Οκτώβριο στις επιχειρηματικές προσδοκίες και στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά**, στις 106,7 (από 144,4) μονάδες, στα ίδια ακριβώς επίπεδα με την αντίστοιχη περίοδο του 2022 (106,7 μονάδες). Οι τρέχουσες πωλήσεις του κλάδου εξασθενούν κατακόρυφα και διαμορφώνονται στις +10 από +60 μονάδες, ενώ παράλληλα οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου εξασθενούν έντονα στις +18 (από +41) μονάδες. Τα αποθέματα κλιμακώνονται αισθητά (+22 από -13 μονάδες), με τις παραγγελίες προς προμηθευτές να

υποχωρούν έντονα στις -14 (από +15) μονάδες. Παράλληλα, οι προβλέψεις για την απασχόληση υποχωρούν αισθητά και διαμορφώνονται στις +14 (από +26) μονάδες, ενώ τέλος, ως προς τις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο διατηρείται σε έντονα πληθωριστικά επίπεδα, στις +34 μονάδες.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Αισθητή υποχώρηση των προσδοκιών, απαισιοδοξία σε όλους τους επιμέρους παράγοντες

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** υποχώρησε σημαντικά, στις 104,7 μονάδες, από 109,5 τον Σεπτέμβριο. **Από τις επιμέρους μεταβλητές του δείκτη, οι θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων αποκλιμακώνονται, ενώ παράλληλα εξασθενούν αισθητά και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης να διατηρούνται αμετάβλητες.** Αναλυτικότερα, ο δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων κινείται πτωτικά, στις +14 μονάδες (από +20), ενώ παράλληλα ο δείκτης εκτιμήσεων για την τρέχουσα ζήτηση διαμορφώνεται στις +19 (από +30) μονάδες. Αμετάβλητες παραμένουν οι προβλέψεις για τη ζήτηση του επόμενου τριμήνου στις +32 μονάδες, ενώ και εκείνες για την απασχόληση υποχωρούν ελαφρά και διαμορφώνονται στις +8 (από +11) μονάδες. Στις τιμές αντίθετα, το σχετικό ισοζύγιο ενισχύεται ήπια και διαμορφώνεται στις +12 μονάδες. Στην ερώτηση σχετικά με το βαθμό αβεβαιότητας στο οικονομικό περιβάλλον, το 54% θεωρεί ότι η μελλοντική ανάπτυξη μπορεί να προβλεφθεί δύσκολα ή σχετικά δύσκολα, αισθητά χαμηλότερα σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα (62%).

Σε επίπεδο βασικών κλάδων οι περισσότεροι κλάδοι εμφανίζουν επιδείνωση, με εξαίρεση τις Διάφορες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Αναλυτικότερα:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια – Τουριστικά Πρακτορεία**, υποχωρεί οριακά στις 120,7 (από 121,6) μονάδες. Οι εκτιμήσεις για την πορεία της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων διατηρούνται έντονα θετικές, στις +59 μονάδες, ενώ αντίθετα, ήπια πτωτικά κινούνται οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση και διαμορφώνονται στις +48 (από +53) μονάδες, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης να διατηρούνται έντονα αρνητικές στις -33 (από -36) μονάδες. Οι προβλέψεις για την απασχόληση παραμένουν επίσης αρνητικές και διαμορφώνονται στις -30 μονάδες (από -28 μονάδες), ενώ ο δείκτης των τιμών διαμορφώνεται στις -7 μονάδες, υποδεικνύοντας ήπια αποπληθωριστικές τάσεις.

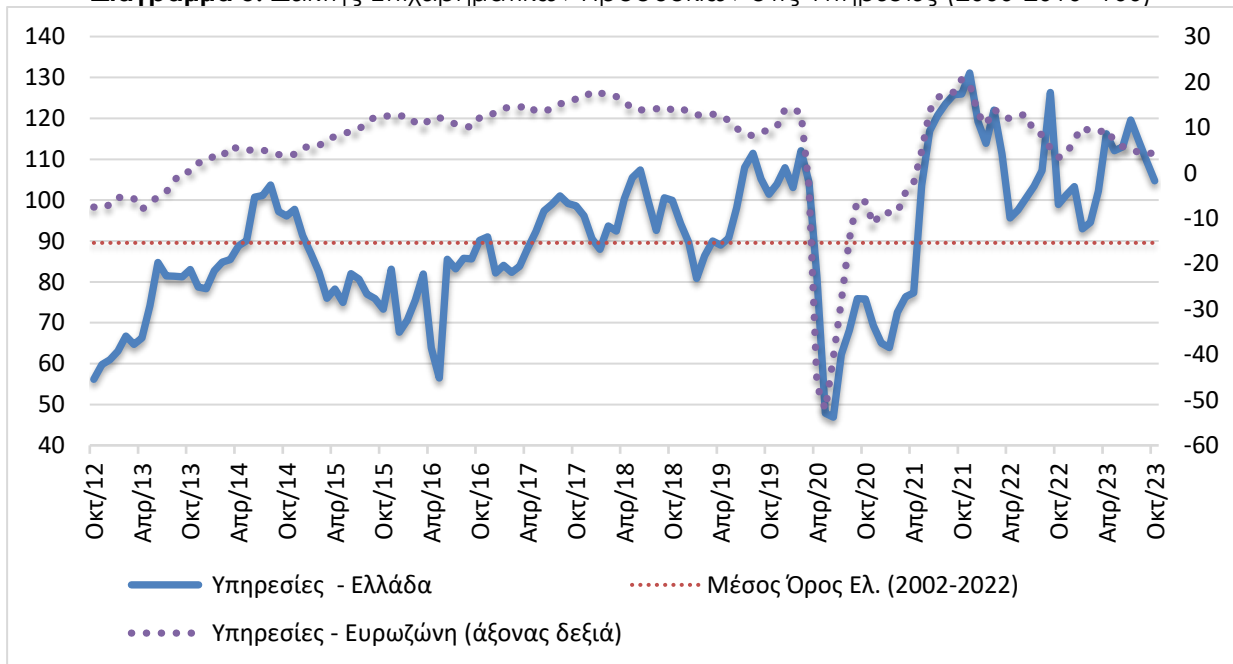
Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
		Min	Max	2002-2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Υπηρεσίες (2000-2010=100)		46,9 (Ιουν. 2020)	140,2 (Ιουλ. 2000)	89,9	92,7	97,0	97,7	76,0	104,7	106,8	
		2022									
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
113,9	122,0	111,2	95,6	97,6	100,5	103,4	107,2	126,3	98,9	101,3	103,3
2023											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
93,0	94,5	102,2	116,2	112,1	113,0	119,6	114,5	109,5	104,7		

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης. **Πηγή:** IOBE

Ήπια πτωτικά κινείται ο δείκτης προσδοκιών στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (χωρίς Τράπεζες), στις 117,1 (από 121,5) μονάδες, σε αισθητά υψηλότερο επίπεδο σε σχέση με εκείνο του προηγούμενου έτους (77,9 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων διατηρήθηκαν θετικές στις +27 (από +25 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο), όπως και εκείνες της τρέχουσας ζήτησης (+13 από +8 μονάδες). Από την άλλη, έντονα πτωτικά κινήθηκαν οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης, οι οποίες διαμορφώθηκαν στις +13 μονάδες (από +33), ενώ οι προβλέψεις για την απασχόληση υποχώρησαν σημαντικά στις +20 μονάδες. Στις προσδοκίες για τις τιμές, ο σχετικός δείκτης διατηρήθηκε σε πληθωριστικά επίπεδα και διαμορφώθηκε στις +13 μονάδες.

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfm. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfm

Έντονα ανοδικά κινήθηκε ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**, στις 136,9 (από 118,9 μονάδες), επίπεδο υψηλότερο σε σύγκριση με το αντίστοιχο περυσινό (109,8 μον.). Στους βασικούς δείκτες, το ισοζύγιο των εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων ενισχύεται κατακόρυφα (+75 από +31 μονάδες), με τις θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση να κινούνται ανοδικά (+67 από +53 μονάδες). Αντίθετα, οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης βελτιώθηκαν ήπια στις +42 (από +36) μονάδες, με τις προβλέψεις για την απασχόληση να διαμορφώνονται σε έντονα υψηλότερο επίπεδο σε σχέση με τον Σεπτέμβριο, στις +65 (από +42) μονάδες. Από την άλλη πλευρά η πληθωριστική τάση εξασθένησε στις +31 (από +56) μονάδες.

Μικρή επιδείνωση παρουσιάζει ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στην **Πληροφορική και Ανάπτυξη Λογισμικού** και διαμορφώνεται στις 98,5 (από 104,5) μονάδες, σε ήπια υψηλότερο επίπεδο σε σχέση με πέρυσι (101,7 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων υποχωρούν ελαφρά στις +10 μονάδες, ενώ ήπια πτωτικά κινούνται και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση και διαμορφώνονται στις +5 (από +16) μονάδες. Οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης ενισχύθηκαν οριακά και διαμορφώθηκαν στις +43 (από +42)

μονάδες, ενώ οι θετικές προβλέψεις για την απασχόληση διατηρήθηκαν ουσιαστικά αμετάβλητες (+38 από +37 μονάδες). Παράλληλα, οι πληθωριστικές τάσεις για τις τιμές ενισχύθηκαν ελαφρά και διαμορφώθηκαν στις +38 μονάδες.

Έντονα πτωτικά κινούνται οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις **Χερσαίες Μεταφορές**, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 109,7 (από 125,5) μονάδες. Οι θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση βελτιώνονται οριακά και διαμορφώνονται στις +6 (από +5) μονάδες, ενώ αντίθετα οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση υποχωρούν έντονα (+51 από +71 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο). Θετικές διατηρούνται οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης αν και εξασθενούν σημαντικά (στις +32 από +68 μονάδες ο σχετικός δείκτης), με τις θετικές προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου να κινούνται πτωτικά και να διαμορφώνονται στις -15 (από +3) μονάδες. Το ισοζύγιο των τιμών κινείται σε έντονα πληθωριστικά επίπεδα από τα κανονικά για την εποχή επίπεδα του προηγούμενου μήνα.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ: Οριακή βελτίωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης υποχώρησε έντονα τον Οκτώβριο και διαμορφώθηκε στις -44,7 μονάδες, έναντι -45,0 μονάδες τον Σεπτέμβριο, σε επίπεδο ήπια υψηλότερο εκείνου πριν ένα χρόνο (-57,9 μονάδες)¹. **Η νέα κυβερνητική θητεία φαίνεται να περιορίζει τις όποιες αβεβαιότητες και να διασφαλίζει χαμηλό πολιτικό ρίσκο.** Οι συνεχείς ανατιμήσεις ωστόσο και το υψηλό κόστος ζωής, καθώς και οι φυσικές καταστροφές με τις ανυπολόγιστες ζημιές που έλαβαν χώρα το τελευταίο διάστημα επίδρασαν καταλυτικά στις προσδοκίες των Ελλήνων καταναλωτών, επίδραση που επιβαρύνθηκε και από τις γεωπολιτικές εντάσεις που ενισχύονται αντί να αμβλύνονται. Ο δείκτης κινείται σε χαμηλά επίπεδα πλέον, με αποτέλεσμα και αυτόν τον μήνα οι Έλληνες καταναλωτές να εμφανίζονται ως οι περισσότερο απαισιόδοξοι στην ΕΕ, με τους καταναλωτές στην Εσθονία με επίπεδο δείκτη -34,1 και την Σλοβενία (-32,5) να ακολουθούν. Στις χαμηλότερες θέσεις αυτής της κατάταξης, για δεύτερη φορά μέσα στο 2023 βρίσκεται η Λιθουανία (-0,3) με την τιμή του δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης να συνεπάγεται οριακά αισιοδοξία από τους καταναλωτές της χώρας. Οι μέσοι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις -18,7 μονάδες στην ΕΕ και στις -17,9 μονάδες στην Ευρωζώνη. Αναλυτικά:

- **Μικρή επιδείνωση στις εκτιμήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους τελευταίους 12 μήνες**

Οι αρνητικές εκτιμήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προηγούμενους 12 μήνες κλιμακώνονται ήπια τον Οκτώβριο στις -49,9 μονάδες (έναντι -47,1). Το 67% (από 66%) των νοικοκυριών εκτίμησε ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ μόλις το 4% θεωρεί πως επήλθε μικρή βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -18,1 και -18,4 μονάδες αντίστοιχα.

Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Περιοχή	Ακραίες τιμές				Μέσοι όροι								
	Min	Max	2001-2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022				
ΕΕ-27	-24,0 (Ιουν. 2022)	-1,7 (Μάιος 2000)	-11,4	-4,6	-4,1	-6,1	-14,5	-8,5	-23,0				
Ευρωζώνη	-24,4 (Μάρ. 2009)	-1,9 (Μάιος 2000)	-11,8	-5,2	-4,8	-7,0	-14,2	-7,5	-21,9				
Ελλάδα	-80,8 (Φεβρ. 2012)	+3,2 (Απρ. 2000)	-41,1	-58,9	-44,0	-19,8	-32,5	-35,4	-50,7				
Περιοχή	2022												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
ΕΕ-27	-10,9	-10,7	-22,6	-23,1	-22,6	-24,8	-27,9	-26,2	-29,8	-28,8	-25,1	-23,5	
Ευρωζώνη	-9,5	-9,5	-22	-22,4	-21,5	-24	-27,2	-25	-28,7	-27,4	-23,7	-22	
Ελλάδα	-40,5	-38,9	-51,4	-55,3	-51,3	-52,5	-55,3	-54,2	-51,2	-57,9	-51,9	-47,9	
Περιοχή	2023												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
ΕΕ-27	-22,1	-20,6	-20,6	-18,8	-18,3	-17,1	-16,1	-17,1	-18,7	-18,7			
Ευρωζώνη	-20,6	-19,0	-19,1	-17,5	-17,4	-16,1	-15,1	-16,0	-17,8	-17,9			
Ελλάδα	-41,4	-47,4	-41,4	-44,6	-34,5	-31,0	-28,6	-35,4	-45,0	-44,7			

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

¹ Από τον Απρίλιο του 2022, η μέθοδος εποχικής προσαρμογής των στοιχείων της Έρευνας άλλαξε. Ακολουθώς, όλα τα προηγούμενα αποτελέσματα έχουν αναθεωρηθεί ελαφρώς.

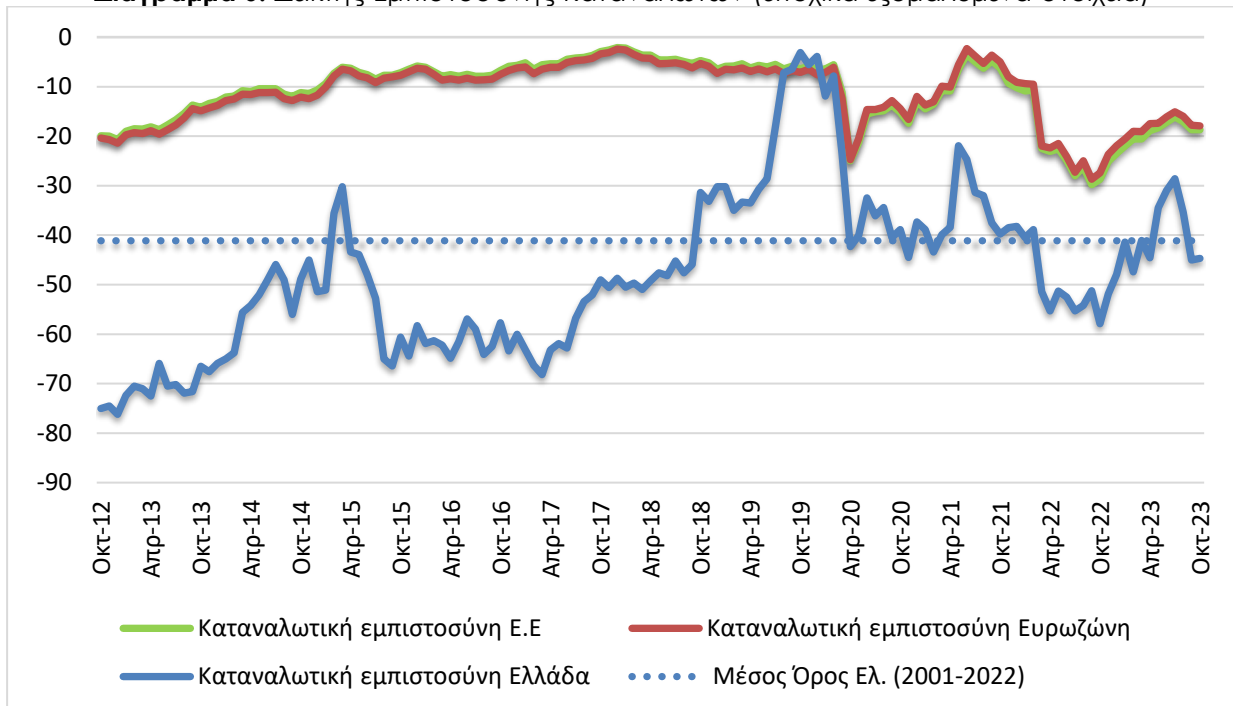
- **Περισσότερο απαισιόδοξες οι προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών**

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες υποχώρησαν οριακά τον Οκτώβριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -42,9 (από -42,4) μονάδες τον Σεπτέμβριο. Το 58% (από 60%) των νοικοκυριών αναμένει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ το 8% (από 5%) προβλέπει μικρή βελτίωση. Οι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -9,0 και -8,2 μονάδες αντίστοιχα.

- **Περισσότερο απαισιόδοξες και οι προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας**

Ο αρνητικός δείκτης των προβλέψεων των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο παρουσίασε μικρή ενίσχυση τον Οκτώβριο και διαμορφώθηκε στις -47,0 (από -42,8) μονάδες. Το 63% (από 64%) των καταναλωτών προέβλεψε ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας, έναντι του 19% το οποίο αναμένει σταθερότητα. Οι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -30,4 και -26,4 μονάδες αντίστοιχα.

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- **Σημαντική ενίσχυση στην πρόθεση για μείζονες αγορές**

Η πρόθεση των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επίπλων, ηλεκτρικών συσκευών κ.λπ.) βελτιώθηκε σημαντικά με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -39,0 (από -47,6) μονάδες. Το 51% (από 59%) των καταναλωτών προέβλεψε ότι θα προβεί σε λιγότερες ή πολύ λιγότερες δαπάνες, ενώ το 8% (από 5%) αναμένει το αντίθετο. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις -17,1 μονάδες στην ΕΕ και στις -18,5 μονάδες στην Ευρωζώνη.

- **Μικρή βελτίωση της πρόθεσης για αποταμίευση**

Ο δείκτης της πρόθεσης για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες ενισχύθηκε ελαφρά τον Οκτώβριο και διαμορφώθηκε στις -61,7 μονάδες (από -63,8). Το 81% των νοικοκυριών δεν θεωρεί

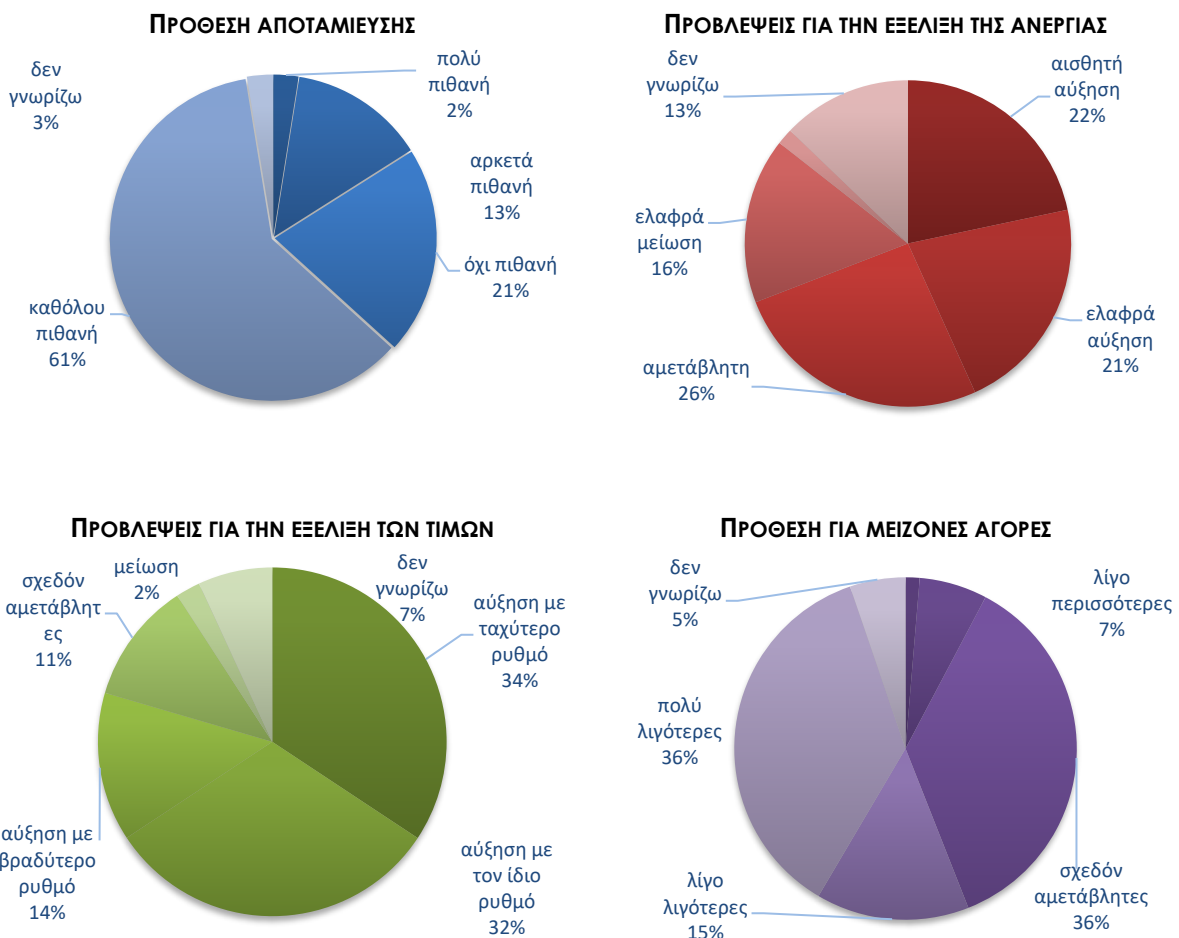

πιθανή την αποταμίευση στο επόμενο 12μηνο, ενώ το 16% τη θεωρεί πιθανή ή πολύ πιθανή. Οι σχετικοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις +2,7 μονάδες στην ΕΕ και στις +2,6 μονάδες στην Ευρωζώνη.

• **Μικρή επιδείνωση στις προβλέψεις για την ανεργία**

Ο δείκτης προβλέψεως για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες κλιμακώθηκε ήπια τον Οκτώβριο, στις +22,7 μονάδες, από +19,5 τον Σεπτέμβριο. Το ποσοστό των νοικοκυριών που προέβλεψε μικρή ή αισθητή άνοδο της ανεργίας ενισχύθηκε στο 43% (από 40%), με το 18% των ερωτηθέντων να αναμένει εκ νέου ελαφρά μείωσή της. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +20,8 και +18,1 μονάδες.

Διάγραμμα 7: Ενδεικτικές μεταβλητές της έρευνας καταναλωτών το επόμενο 12μηνο

Πηγή: IOBE

• **Κλιμάκωση των προβλέψεων για άνοδο των τιμών**

Ο θετικός δείκτης για τις προβλέψεις μεταβολών στις τιμές τους προσεχείς 12 μήνες ενισχύθηκε περαιτέρω τον Οκτώβριο και διαμορφώθηκε στις +42,1 μονάδες, έναντι +33,6 μονάδων τον Σεπτέμβριο. Το 66% (από 60%) των νοικοκυριών προέβλεψε άνοδο τιμών με τον ίδιο ή ταχύτερο ρυθμό και το 11% (από 10%) αναμένει σταθερότητα. Οι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +11,5 και 11,4 μονάδες αντίστοιχα.

- **Εξασθένιση του ποσοστού που «αντλεί από τις αποταμιεύσεις τους»**

Σχετικά με τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, το ποσοστό των καταναλωτών που δηλώνει ότι «μόλις τα βγάζει πέρα» διαμορφώθηκε στο 59%, ενώ στο 12% από 14% υποχώρησε το ποσοστό όσων αναφέρουν ότι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους. Οι καταναλωτές που δήλωσαν ότι αποταμιεύουν λίγο ή πολύ αποτελούν το 20% του συνόλου, ενώ το ποσοστό όσων δήλωσαν ότι «έχουν χρεωθεί» διαμορφώθηκε στο 8%.

- **Ενίσχυση του ποσοστού των νοικοκυριών που είναι αβέβαια για τη μελλοντική οικονομική κατάσταση τους**

Στο ερώτημα το οποίο αξιολογεί το βαθμό αβεβαιότητας των νοικοκυριών ως προς τις μελλοντικές οικονομικές εξελίξεις, το 59% έκρινε τον Οκτώβριο ότι η οικονομική κατάστασή του μπορεί να προβλεφθεί δύσκολα ή σχετικά δύσκολα, ήπια υψηλότερα από τον προηγούμενο μήνα που διαμορφώθηκε στο 52%.

Τον Οκτώβριο, εξετάζονται σε τριμηνιαία βάση στην έρευνα καταναλωτών τρία πρόσθετα ζητήματα, τα οποία εξειδικεύουν περισσότερο την πρόθεση για μείζονες αγορές διαρκών καταναλωτικών αγαθών (αυτοκίνητο, κατοικία) και έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως πρόδρομοι δείκτες για την ιδιωτική κατανάλωση. Αναλυτικά:

- Οριακή επιδείνωση παρουσίασε τον Οκτώβριο η πρόθεση αγοράς αυτοκινήτου εντός των επόμενων 12 μηνών, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -88,0 (από -87,8 τον Ιούλιο) μονάδες. Αυτή η επίδοση παραμένει αισθητά δυσμενέστερη από τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς δείκτες, οι οποίοι διαμορφώθηκαν στις -66,9 (από -66,8) και -69,8 (από -68,8) μονάδες, στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Το 95,6% (από 94,5%) των καταναλωτών στην Ελλάδα δηλώνει ότι δεν είναι πιθανό να αγοράσει αυτοκίνητο εντός του προσεχούς 12μήνου.
- Βελτίωση σημειώθηκε στην πρόθεση για αγορά ή κατασκευή κατοικίας εντός των επόμενων 12 μηνών, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -91,8 (από -92,5) μονάδες, ισοζύγιο επίσης αρκετά χειρότερο από τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς δείκτες, καθώς αυτός διαμορφώθηκε στην ΕΕ στις -79,5 (από -79,3) και στην Ευρωζώνη στις -81,1 (από -80,9) μονάδες. Το 3,3% (από 3,1%) των νοικοκυριών εγχωρίως δηλώνει ότι ίσως να προβεί σε αγορά ή κατασκευή κατοικίας τον επόμενο χρόνο.
- Μικρή εξασθένιση καταγράφηκε στο δείκτη της πρόθεσης πραγματοποίησης σημαντικών δαπανών για βελτίωση/ανανέωση της κατοικίας εντός των επόμενων 12 μηνών, ο οποίος διαμορφώθηκε τον Οκτώβριο στις -72,0 (από -71,2) μονάδες. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες κινήθηκαν αντίθετα στην ΕΕ και διαμορφώθηκαν στις -50,1 (από -50,4) μονάδες και στις -52,0 (από -51,9) μονάδες στην Ευρωζώνη. Το ποσοστό των νοικοκυριών στην Ελλάδα που δηλώνει ότι είναι αρκετά ή πολύ πιθανό να πραγματοποιήσει σημαντικές δαπάνες αυτού του είδους εντός ενός έτους υποχώρησε στο 12,6% (από 14,3%).